Basisschool den Doelhof

Kerkstraat 7, 5768 BH Meijel
Tel. (077) 466 92 10
e-mail: info@dendoelhof.nl

Schoolprotocol gescheiden ouders

Juni 2019

Inleiding

Op onze school zitten in vrijwel elke klas kinderen van gescheiden ouders.
Landelijk gezien heeft negentig procent van de kinderen problemen met de verwerking van de scheiding. Op school is dit merkbaar doordat leerlingen stil of agressief gedrag vertonen. Vaak ook hebben ze moeite zich te concentreren in de klas. De schoolprestaties kunnen achteruit gaan. Er verandert veel in het leven van een kind. De school is vaak voor leerlingen een veilige en stabiele omgeving. Daarom moet de school er alles aan doen om ook veilig te blijven wanneer de ouders gaan scheiden.

Scheiding komt tegenwoordig zoveel voor, dat je onbewust voorbij zou kunnen gaan aan het leed dat dit veroorzaakt bij de betrokken kinderen. Elke school heeft tegenwoordig een pestprotocol en een rouwprotocol, maar er gaan veel minder ouders dood, tijdens de basisschoolperiode van een kind, dan dat er scheiden.
In dit protocol worden de emotionele gevolgen van een scheiding voor deze kinderen beschreven en handreikingen gedaan aan leerkrachten om deze kinderen te steunen. Wij willen kind en ouders graag op een juiste manier begeleiden tijdens en na een scheiding.
Leerkrachten hebben er behoefte aan, te weten hoe ze het beste met de ouders van deze leerlingen kunnen communiceren. Welke rechten hebben deze ouders? Welke uitgangspunten hanteren wij als school?
Op hun beurt hebben ouders er behoefte aan om te weten wat ze van school kunnen verwachten. Daarom hebben wij dit protocol opgesteld. Hierin wordt beschreven hoe we met dergelijke situaties omgaan en welke afspraken we hierover met ouders willen maken.

Nu slaap ik weer eens
niet. Ik wil jou nooit
verdriet doen, en mama evenmin

maar ik leef in maar één lijf.
Geloof maar dat ik graag

twee lijven wezen zou:
een voor bij mama
een voor bij jou.

Kees

Inhoud

Hoofdstuk 1	Informatieplicht aan gescheiden ouders	Blz. 4, 5
Hoofdstuk 2	Sociaal-emotionele gevolgen voor de kinderen	Blz. 6
	-Twee artikelen:	
	★"Alle ouders scheiden, tòch?"	Blz. 6, 7, 8
	★"Echtscheiding, verlies en het ontwikkelkapitaal van kinderen."	Blz. 8, 9, 10, 11

Hoofdstuk 1: Informatieplicht gescheiden ouders

In de wet is vastgelegd dat scholen verplicht zijn ouders te rapporteren en informeren over het functioneren van hun kinderen op school.
Juridische ouders zijn degenen die als vader en/of moeder geregistreerd staan in de registers van de burgerlijke stand. Dat zijn niet altijd de biologische ouders.

Het informeren van ouders vindt onder andere plaats tijdens kind-oudergesprekken. Ouders hebben tevens recht om het leerlingdossier van hun kind in te zien. In de omstandigheden dat de gezinssituatie uit beide ouders bestaat zal de communicatie tussen school en ouders eenduidig zijn en nauwelijks tot problemen leiden. Dit kan anders zijn indien de ouders gescheiden zijn.

Ouders die gescheiden zijn hebben in principe recht op dezelfde informatie.
De school mag zich niet door de ene ouder laten voorschrijven welke informatie al dan niet aan de andere ouder mag worden gegeven.

Voor een juiste toepassing van de richtlijnen van dit protocol is het van belang dat ouders de school op de hoogte stellen indien er wijzigingen zijn met betrekking tot hun burgerlijke staat.
Als één van de ouders niet meer het ouderlijk gezag heeft, wil school daar een officieel gerechtelijk bewijsstuk van, zodat dit in het dossier van de leerling kan worden bewaard.
Als het gezag bij beide ouders ligt, geven beide ouders hun adresgegevens aan school door. Ouders kunnen hun gegevens beheren/wijzigen via hun Social Schools-account.
Als de school bovengenoemde gegevens niet heeft ontvangen dan kunnen wij niet garanderen dat er gehandeld kan worden volgens dit protocol.

De school is primair gericht op onderwijs, waarbij onder meer de veiligheid en rust van het kind gewaarborgd dienen te worden. Om die reden accepteren wij niet, dat ouders hun onderlinge relationele problemen of conflicten op school of via school beslechten.

Op school rust een informatieplicht aan beide ouders. Hieronder wordt verstaan: alle relevante zaken betreffende de leerling en de schoolorganisatie zoals rapportfolio's, nieuwsbrieven, de schoolgids en kind-oudergesprekken.

- Indien beide ouders het ouderlijk gezag hebben en de leerling **woont bij één van de ouders**, dan zal de informatie verstrekt worden aan beide ouders.
- Indien beide ouders het ouderlijk gezag hebben, er sprake is van **co-ouderschap** en de leerling woont beurtelings bij een van de ouders, dan zal de informatie worden verstrekt aan beide ouders.
- Indien één van de ouders het ouderlijk gezag heeft en de andere ouder is **uit de ouderlijke macht gezet**, dan zal de school slechts de ouder die met het ouderlijk gezag belast is informeren. In dat geval rust op de ouder die belast is met het ouderlijk gezag de verplichting om de ouder die **niet** belast is met het ouderlijk gezag op de hoogte te houden van gewichtige aangelegenheden die het kind betreffen.
  Indien echter problemen tussen beide ouders ontstaan ten aanzien van de communicatie, kan dit ertoe leiden dat de ouder die met het ouderlijkgezag belast is geen of slechts gebrekkige informatie verstrekt aan de andere ouder. Als dat het geval is, is de school verplicht om de niet met het ouderlijk gezag belaste ouder *desgevraagd* informatie te verschaffen.
  Die verplichting geldt ook wanneer ouders nooit gehuwd zijn geweest of als er geen omgangsregeling is.
  De school is hiertoe *niet* verplicht, indien dit blijkt uit een rechterlijk vonnis.

- Indien sprake is van de situatie dat een ouder een **nieuwe relatie** aangaat, dan zou de school wettelijk gezien geen informatie mogen verschaffen aan de nieuwe partner van de ouder. Echter indien de ouder wenst dat de nieuwe partner samen met de ouder bij bijvoorbeeld rapport- of voortgangsgesprekken aanwezig is dan vinden wij dit goed, tenzij de andere biologische ouder hiertegen bezwaar maakt.
- Indien een kind **bij derden** woont (bijvoorbeeld grootouders) verstrekt de school deze geen informatie tenzij er schriftelijke toestemming is van de gezagsdrager.

Over welke informatie gaat het?

Website	Voor beide ouders toegankelijk.
Doelpuntjes (maandelijkse nieuwsbrief)	Als beide ouders een Social Schools-account* hebben, gaat deze naar beide ouders.
Uitnodiging kind-oudergesprekken	De uitnodiging gaat via Social Schools* naar de ouder bij wie het kind woont. Hierbij gaat de school ervan uit dat dit aan de andere ouder wordt doorgegeven. De andere ouder is via de digitaal doorgestuurde Doelpuntjes op de hoogte van het feit dat er ouderavonden staan gepland. Ouders die beide het ouderlijk gezag hebben, wordt voorgesteld dat zij ***gezamenlijk*** gesprekken op school hebben. De voorkeur van school gaat hiernaar uit, omdat beide ouders dan exact dezelfde informatie krijgen. Dat voorkomt misverstanden.
Uitnodiging informatieve ouderavond	Als beide ouders een Social Schools-account* hebben, krijgen beide ouders een uitnodiging.
Schoolgids	Indien beide ouders een Social Schools-account* hebben, ontvangen beide ouders de schoolgids.
Schoolprotocol “gescheiden ouders”	Dit is terug te vinden op de website.

*Social Schools is het digitale informatiesysteem waarmee ouders berichten ontvangen van school. Indien ouders vragen hebben over dit account, kunnen zij zich wenden tot de administratie.
Ouders dienen zelf adresgegevens, telefoonnumers en mailadressen in Social Schools te wijzigen.

Hoofdstuk 2: sociaal-emotionele gevolgen voor de kinderen

Artikel:
"Alle ouders scheiden, tòch?"

uit "bij de Les" nr. 46 (2010) door Riet Fiddelaers-Jaspers.

In eerste instantie zie je leerlingen in echtscheidingssituaties wel eens stoer doen: "Vet joh, twee keer op vakanties, twee keer cadeautjes!" Maar in een-op-een-contacten zie je hoeveel onzekerheid, pijn en verdriet een echtscheiding met zich mee kan brengen. Hoe kun je de leerling het beste steun bieden?
Het feit dat echtscheiding 'gewoon' is geworden, betekent niet dat de betrokken kinderen het zelf als minder erg ervaren. Uit loyaliteit naar hun ouders communiceren ze vooral over de leuke kanten en voelen zich vervolgens alleen gelaten in hun verdriet. Het 'gewone' van echtscheidingen zet je als school op het verkeerde been.
In een onderzoek waarbij aan jongeren zelf is gevraagd wat hun mening is over de echtscheiding van hun ouders, noemen ze meer nadelen dan voordelen. De voordelen zijn vooral van praktische en materiele aard. Bij de nadelen worden naast praktische zaken, zoals met je spullen moeten sjouwen van het ene naar het andere huis en de vrijetijdsbesteding bij de niet-verzorgende ouder, ook emotionele zaken genoemd. Denk aan het uiteenvallen van het gezin, worstelen met loyaliteit, conflicten tussen ouders over de omgang en de veranderde familierelaties.

Jongeren noemen vier aspecten die veel impact op ze hebben:

1. De gevoelens waarmee ze worstelen zoals verdriet, schuld, schaamte, angst, verantwoordelijkheid, boos zijn op hun ouders en soms ook opluchting.
2. De gebrekkige communicatie. Ze voelen zich onvoldoende geïnformeerd en gehoord, er is te weinig aandacht voor hun emoties. De meeste jongeren willen de boodschap van de scheiding van beide ouders horen, meestal werd het door een van de ouders verteld.
3. De hoop dat er een einde komt aan de conflicten. Dat geeft vaak ook het gevoel van opluchting. Het is een tegenvaller als blijkt dat de conflicten gewoon doorgaan met het kind als inzet (omgang, financiën, opvoeding). Ze hebben het gevoel dat ze tussen twee vuren staan.
4. De komst van nieuwe gezinsleden is het meest ingrijpend. Hier wordt veel gevraagd van het aanpassingsvermogen van kinderen.

Verliescirkel
De verliescirkel geeft inzicht in wat er met het kind gebeurt. Meestal hebben ouders bewust voor kinderen gekozen en worden deze bij hun geboorte van harte welkom geheten. Ouders geven hun kind het leven, het grootste geschenk dat je kunt geven. Kinderen belonen hun ouders door hun glimlach, door zich te gaan hechten en daarmee een niet te verbreken band op te bouwen. Dit hechten gebeurt ongeacht de opvoedingskwaliteiten van de ouder, dus ook bij een ouder die 'slecht' is voor het kind.

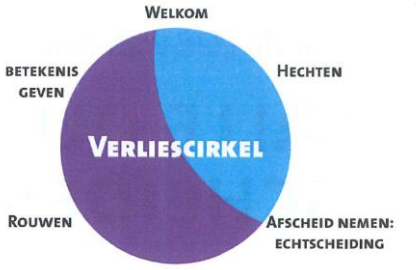

Als ouders het besluit nemen om te scheiden, moeten kinderen afscheid nemen van een situatie die hen vertrouwd is. Hoe vreselijk ruzies ook zijn, als je ouders uit elkaar gaan, wordt alles in je leven

onzeker. Soms moeten ze een van hun ouders al direct ‘delen’ met een nieuwe partner en eventuele stiefbroertjes of –zusjes. Van kinderen wordt dan gevraagd om vrijwel meteen iemand anders, de nieuwe relatie van hun vader of moeder, welkom te heten.

Rouw

Bij veel overgangssituaties in het leven kennen we rituelen, bij echtscheiding niet. Bij geboorte, huwelijk en overlijden wordt bijvoorbeeld een kaart gestuurd; een echtscheidingskaart bestaat niet. Er is geen gemarkeerd afscheid, hooguit wordt er voor een laatste keer gezamenlijk gegeten. Dat maakt het voor kinderen niet duidelijk en houdt de hoop mede in stand. Bij het afscheid nemen hoort rouw, maar rouw na echtscheiding is minder bekend en minder geaccepteerd dan bij overlijden. Omdat door het ‘normale’ van echtscheiding de impact op de kinderen vergeten wordt, ontneemt dat de leerling de kans om te rouwen en te zoeken naar wat de betekenis is van deze verliesgebeurtenis in zijn of haar leven.

In feite wordt aan de leerling gevraagd om een sluiproute te nemen in de verliescirkel en van het afscheid nemen meteen door te steken naar het welkom heten en zich weer snel hechten aan de nieuwe situatie en vaak ook de nieuwe partner. De timing van de kinderen is hierin meestal volkomen anders dan van de ouder. De ouder was vaak allang bezig met de echtscheiding, soms was de nieuwe partner al in zicht.

De stappen van afscheid nemen, rouwen en betekenis geven, heeft de ouder al achter de rug als het kind nog moet beginnen. Dat heeft mogelijk wel iets gemerkt (75% heeft iets in de gaten, ook al wordt het niet verteld) maar stopt het weg en probeert er alles aan te doen om een scheiding te voorkomen: extra lief zijn, troosten, door lastig gedrag afleiden van het probleem, opvrolijken. Maar niets helpt want plotseling gebeurt het toch.

Het verzet van het kind tegen de scheiding en de mogelijke stiefouder, heeft naast de worsteling met loyaliteit ook met het feit te maken dat het kind nog lang niet zo ver is. Dat is belangrijke informatie voor de ouder, die staat te trappelen om zijn leven weer op orde te krijgen en de weerstand van het kind in feite niet kan verduren.

Patchworkgezin

Leerlingen kunnen ook te maken hebben met snel wisselende relaties van hun ouder(s). Ze zijn net gewend aan iemand en dan blijkt deze het toch niet te worden. Dat maakt dat ze leren afwachten en zich niet zo snel meer hechten. Iedere keer moeten ze weer afscheid nemen, soms met plezier maar soms zijn ze al zo gehecht dat ze het er erg moeilijk mee hebben.

Het wennen aan een stiefgezin vraagt veel van het aanpassingsvermogen van de leerlingen. Bij een kerngezin krijgen ouders langzaam de tijd om aan elkaar te wennen en naar het ouderschap toe te groeien. Ze ontwikkelen samen een gezinscultuur waarin hun kinderen opgroeien en die een vertrouwde bedding vormt.

Bij het patchworkgezin is geen tijd om ter wennen, er is geen keus, de kinderen zijn er gewoon. Bovendien blijft de andere ouder altijd op de achtergrond aanwezig. In feite wordt het patchworkgezin gebouwd op een basis van verdriet: de echtscheiding. Twee gezinsculturen worden bij elkaar gevoegd, zijn daardoor niet vertrouwd en kunnen een bron voor conflicten vormen. Iedereen moet de eigen positie weer bepalen.

Als kind weet je wat je betekent voor je ouder, maar nu kun je er weer onzeker over worden. Doet papa dezelfde dingen met die andere kinderen als met jou? En als er dan nog een halfzusje of –broertje komt, lijkt de ouder dat alleen maar fantastisch te vinden en moet jij dat blijkbaar ook vinden. Gaat je vader nou meer van die nieuwe baby houden dan van jou? Welke plek heb jij nog? Als leerlingen hiermee worstelen uiten ze dat vaak in lastig en onhandelbaar gedrag of ze trekken zich terug. Je kunt hen helpen door hen te stimuleren hierover te communiceren met hun ouder en hen de vragen te stellen waarmee ze rondlopen. Vaak heeft de ouder geen idee. Ook zicht geven op de chaos van gevoelens en er structuur in aanbrengen is helpend.

Anker
Hoezeer het ook kan raken wat er in het leven van de leerling gebeurt, het is belangrijk dat je buiten het gezinssysteem blijft en je je bewust bent waar dit systeem jouw systeem van herkomst raakt. Wat je kunt doen is 'de brokken zegenen'(Jan van Kilsdonk) en buigen voor het lot van de leerling. Je kunt er niets aan veranderen, je hebt het te verduren. Je kunt er zijn voor de leerling, dat is alles. School kan de stabiliserende factor vormen, een betrouwbare aanwezigheid. Waar thuis alles anders wordt, is de school een anker, een rustbrenger. Als je aan leerlingen de mogelijkheid kunt geven om te ventileren en stoom af te blazen, doe je al veel.

Artikel:
"Echtscheiding, verlies en het ontwikkelkapitaal van kinderen"

door Liesbeth Groenhijsen, GZ-psycholoog B.I.G. en NVO Orthopedagoog Generalist.
Was werkzaam in kindertehuizen en Speciaal Onderwijs. Sinds 1992 werkt ze voor de raad van de Kinderbescherming.
Verschenen in VROEG september 2007

Na een paar jaren waarin het aantal echtscheidingen stabiel bleef, is dat vorig jaar (2012) weer toegenomen naar 36% (CBS). Daarbovenop een onbekend aantal scheidingen van ongehuwd samenwonenden.
Allerlei nieuwe vormen van opgroeien en opvoeden voor de periode na de scheiding worden geïntroduceerd en soms als universele oplossing gepropageerd. Belangengroepen en politiek spelen daarin een belangrijke rol. Het is een groot sociaal experiment in opgroeien en opvoeden waar we de gevolgen nog niet van kunnen overzien. We weten dat scheiding een potentiele risicofactor is voor de ontwikkeling van de betrokken kinderen.
In de afgelopen jaren is in politiek en samenleving steeds meer draagvlak ontstaan om speciale aandacht te besteden aan de kwetsbare positie van de kinderen. Dit mondde uit in brede politieke steun voor het invoeren van het OUDERSCHAPSPLAN.

VOORTGEZET OUDERSCHAP NA SCHEIDING –SAMENVATTING WETSONTWERP 30.145
Bron: Mr Ir P.J.A. Prinsen
(Het wetsontwerp is aangenomen door de Eerste Kamer op 25 november 2008)
De wet beoogt de gelijkwaardigheid van ouders te garanderen, zowel van gehuwde als van ongehuwde ouders, vóór dan wel ná de (echt)scheiding. Centraal staat het ouderschapsplan dat ouders, gehuwd of ongehuwd, bij scheiding behoren af te spreken.
3 Ouderschapsplan (art. 815 lid 2 en 3 Rv)
3.1 De ouders moeten een ouderschapsplan opstellen met afspraken over:

- de zorg- en opvoedingstaken,
- het elkaar informeren en consulteren inzake de opvoeding,
- de kosten van verzorging en opvoeding.

3.2 Bij gebreke van een ouderschapsplan kunnen de ouders:

- door de rechter naar een mediator verwezen worden (art. 818 lid 2 Rv),
- voortprocederen over co-ouderschap, verdeling van zorgtaken en kosten van verzorging en opvoeding (art. 815 lid 6 Rv).

1. Verlies als noodzakelijk ontwikkelingsgegeven.

Verlies is in een kinderleven onvermijdelijk. Het aangeboren ontwikkelingskapitaal van het kind, tot ontwikkeling gekomen door de liefde en opvoeding door de ouders, zorgt ervoor dat kinderen het onvermijdelijke verlies kunnen incasseren. Iedere stap voorwaarts betekent afscheid nemen van het voorgaande: als je eenmaal kunt lopen, kun je niet meer vanzelfsprekend aanspraak maken op het privilege rondgereden en gedragen te worden. Als je zelf je veters kunt strikken, word je daarop aangesproken en moet je het ook zelf gaan doen. Door andere vormen van verlies, zoals de dood van de hamster, het vertrek van een vriendje naar een andere stad, leer je hoe je verdriet kunt uiten,

kunt delen, hoe je je kunt laten troosten om daarna weer verder te gaan. Verlies en winst gaan hand in hand. Verlies is dus niet alleen onvermijdelijk maar ook noodzakelijk in het kinderleven.

> *Ach, mijn kind is nog zo jong, wat merkt ze er nou van…*
> *Dit kind haar vader missen? Ach welnee, ze weet niet beter, ze heeft hem nooit als vader gekend.*

Wat zijn veel ouders er toch als de kippen bij om het verlies van het kind door een scheiding te bagatelliseren. Zeker als het om jonge kinderen gaat. Onterecht! Want, laten we duidelijk zijn: de scheiding van de ouders is voor kinderen een ingrijpende verlieservaring. Jonge kinderen gaan uit van een wereldorde die nu eenmaal gewoon is zoals ze is. Dat geeft vastigheid. Ze vragen zich niet af of hun ouders van elkaar houden, je ouders zijn gewoon je ouders, nu en altijd. Door dat rotsvaste vertrouwen kan een kind onbekommerd zijn energie besteden aan groeien, leren. De ouders doseren de ervaringen die het kind opdoet, ook de verlieservaringen: als het kind net een grote ontwikkelingsstap heeft gezet of een geliefde leidster zag vertrekken, komen de ouders niet meteen daarna met het voorstel om een spannende logeerpartij te organiseren. Goede ouders zijn zo een filter, een schild tussen kind en buitenwereld. We weten uit onderzoek dat deze beschermende functie van ouders zelfs noodzakelijk is voor de ontwikkeling van de hersenen: bij de geboorte zijn deze nog onvolgroeid, alleen bij voldoende zorg en vermijden van onhanteerbare prikkels kan de groei ongestoord verder gaan in de eerste levensjaren.

2. Verlies bij scheiding

Heel veel kusjes
Liema liema lamma lamma
Lieve papa lieve mama
Nog een aai en nog een kusje
Kus voor poes en kus voor zusje
Kus voor aap en kus voor beer
Kom, we doen het nog een keer
Op je wang en op je neus
Jij gaat groeien als een reus
Op je oog en op je haar
Leven duurt wel honderd jaar
Kusje lief en kusje zacht
Kusje voor de hele nacht
Van je sliep en sliep en slaap slaap slaap
Van je geeuwen gaap gaap gaap
Liema liema lamma lamma
Dag, tot morgen, zegt je mama
(Uit Wiegedichtjes, Liesbeth Groenhuijsen, 2007)

Tot morgen, alles is er weer als je wakker wordt, de veilige basis waar papa en mama en beer onmisbare ingrediënten van zijn.
Die basis gaat verloren als de ouders gaan scheiden.
Het kind vraagt zich af:
Wat kan er allemaal nog meer veranderen?
Kunnen ouders ook van hun kinderen scheiden?
Ik was soms vervelend, komt het daardoor?
Kan ik zorgen dat het weer goed komt?
Het lastige is, dat kinderen deze vragen vaak niet in woorden kunnen stellen, de gebeurtenis is te veelomvattend, de vragen zijn te complex, te onvoorstelbaar, te bedreigend. Dat geldt natuurlijk zeker voor heel jonge kinderen. En: waar woorden tekort schieten, gaat het kind spreken via zijn

lichaam (slecht slapen, slecht eten, hoofdpijn, buikpijn) of via zijn gedrag (stil en teruggetrokken of juist druk en ongehoorzaam, concentratieproblemen, agressie jegens andere kinderen).
Op langere termijn is er een verhoogd risico op: schoolverlating, problemen in het aangaan van relaties, hogere kans op echtscheiding in het latere leven. Maar als de ouders kans zien om een aantal valkuilen te vermijden dan kunnen ze daarmee voorkomen dat het kind er grote en blijvende schade door oploopt. Het meest belangrijk is:

- dat de kinderen met beide ouders een relatie kunnen blijven houden
- dat de ouders zo snel mogelijk hun conflicten oplossen

Doen ze dat niet, dan is er kans op vele vormen van schade in de ontwikkeling van hun kinderen. Nu wetenschappelijk onderzoek dit bij herhaling heeft aangetoond, betekent dit dat ouders de mogelijkheid, maar daarmee ook de verantwoordelijkheid hebben om de problemen goed op te lossen. Vaak is het zo, dat behalve de ruzies/conflicten die er tijdens de relatie al waren, na de scheiding met name het onderwerp “de kinderen” gemakkelijk tot veel onenigheid en (juridische) strijd kan leiden. En dat terwijl veel ouders zeggen, dat ze gaan scheiden omdat ze ook voor het kind willen dat de ruzies ophouden, zodat het leven weer fijner wordt. Maar het wordt dus vaak juist niet fijner!

Een goed ouderschapsplan is heel belangrijk voor de kinderen! Ouders moeten maatwerk leveren, op geleide van de signalen van hun kind.
Veel ouders vragen zich af of dat nou nodig is. Vóór de scheiding hadden we toch ook geen plan nodig? Het antwoord is, dat ouderschap na scheiding wezenlijk verschilt van ouderschap voor de scheiding:

Aanvang/opbouw van het gezin	Gezin na scheiding
Maandenlange voorbereiding	Plotselinge gebeurtenis
Positieve verwachtingen	Zorg, problemen op komst
Samen	Alleen (eenzaam)
Steun van partner	Kritiek, afbraak door partner
Vreugde	Verdriet, woede, angst
Geleidelijke groei, ouders groeien mee met kind	Kind vraagt abrupt andere zorg dan voorheen
Ouderschap voor onbepaalde tijd	Ouderschap in steeds afgebakende tijdseenheden
Patronen zoeken en opbouwen	Patronen afbreken
Overleggen over wat het beste is voor het kind	Ruzie over wat het beste is voor het kind
Kind open voor ontwikkeling	Kind gericht op behoud van wat er was

In het ouderschapsplan moeten de ouders rekening houden met

- De leeftijd en ontwikkeling van hun kind (een weekend in de twee weken is voor een baby of peuter niet te overzien, vaker korte periodes is dan beter);
- De specifieke eigenschappen van henzelf als ouders (verschil is niet erg, daar leer je van, maar basaal moet de situatie in huize mama niet veel verschillen met die in huize papa. Dit vraagt overleg en afstemming);
- Specifieke eigenschappen van het kind (bij een structuurbehoeftig kind moeten de afspraken duidelijk en voorspelbaar zijn);
- De ontwikkelingsgerelateerde eigen behoeften van het kind (de crèche moet vanuit beide huizen goed bereikbaar zijn, je moet naar het partijtje van je vriendje kunnen gaan, de verdeling in tijd moet niet zo zijn dat je niet meer naar de voetbaltraining kunt).

En hoe zit het nou met die heel jonge kinderen? Merken die er nou echt niets van?
Helaas, dat is een fabeltje waarmee ouders hun schuldgevoel willen wegpoetsen. Juist voor de heel jonge kinderen die nog geen woorden of andere verwerkingsmogelijkheden hebben, geldt dat ze op

het meest basale niveau mee resoneren op de emoties van de ouders. Ze hebben verdriet als een hechtingsfiguur uit hun leven verdwijnt.
Ook weten we nu dat de kans om een van de ouders helemaal kwijt te raken groter is naarmate het kind jonger is ten tijde van de scheiding. En als het kind de vader nooit als vader heeft gekend? Juist dan is het van belang dat het een relatie kan opbouwen. Kinderen gaan beseffen dat ze uit hun ouders zijn voortgekomen. Voor een gezonde opbouw van hun identiteit is het van groot belang beide ouders goed te kennen. De vele adoptiekinderen die naar verre landen reizen om een ouder te vinden zijn er het tastbare bewijs van.

Ouders moeten zich realiseren dat ze samen ouder blijven, ook na een scheiding.
En: over kinderen moet je niet onderhandelen, over kinderen moet je overleggen.